

සිංහල සාහිත්‍යයේ පිළිබිඹු වන පරිදි පුරාණ ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්ත සංවිධානය පිළිබඳ
අධ්‍යයනයක්.

(මූලාරම්භයේ සිට යුරෝපීයයන්ගේ පැමිණීම තෙක්.)

මැලැව්වේ තත්තිරිගේ හේමපාල

ප් 9806

දර්ශනශූරී උපාධිය සඳහා

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයට ඉදිරිපත් කරනු ලබන

පර්යේෂණ නිබන්ධය

2001

හැඳින්වීම

පොලොන්නරු අවධියෙන් පසු රාජධානි වියළි දේශයේ සිට ක්‍රමයෙන් ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා මාරුවීමත් සමග තත් ප්‍රදේශවල තුඩු වාටි කර්මාන්ත ව්‍යාපාරයන් හි තදින්ම අතපසුවී ජන ගුණ වී කෘෂි කර්මාන්තය අඩාල වුවද යුරෝපා ජාතීන්ගේ ආගමන තෙක් එය සාමාන්‍ය වශයෙන් තෙත් කලාප ප්‍රදේශවල ද ව්‍යාප්තව තිරුපදින ව කෙටි ගෙන ආ බැව් පැහැදිලිය. මෙරටට පැමිණි ප්‍රථම යුරෝපීය ජාතිකයන් විසින් වුවමනාවෙන් ම කෘෂි කර්මාන්තය විනාශ කිරීමට කටයුතු යොදන ලදී. එබැවින් මේ අවධිය මෙරට පැරණි කෘෂිකර්මාන්තය වැනසී යාමේ ආරම්භක අවස්ථාව පෙන්වන සන්ධිස්ථානයකි. මෙහිලා ඉහත සීමාව එනම් යුරෝපා ජාතීන්ගේ පැමිණීම තෙක් මෙරට කෘෂිකර්මාන්තය ගැන සලකා බැලෙයි.

වෙනත් උගතුන් විසින් ද මේ විෂය යටතේ කෘති රචනා කර ඇති අතර මෙහිදී තත් කෘතීවල අඩංගු දැඩි අතිරේක යමක් ප්‍රකාශ කිරීමට උත්සාහ කෙරේ.

මෙම අධ්‍යයනයේ දී කෘෂිකර්මය යන්නේ නිරුක්තාර්ථය ම නොව ව්‍යවහාර අර්ථය පදනම් කර ගෙන වී ගොවිතැන ප්‍රධාන වශයෙනුත් සෙසු වගා පිළිබඳව සාමාන්‍ය වශයෙනුත් සලකා බැලේ. තත්කාලීන සාහිත්‍ය කෘති (වංස කථා, ආගමික, ඓතිහාසික හා වෛද්‍ය ග්‍රන්ථ) හැරුණුවිට සමකාලීන අභිලේඛන මේ කාර්යයෙහි දී ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය ලෙස පරිශීලනයට ලක්විණි. ඒ හැරුණුවිට විෂයට අදාළ තතු ඇතුළත් මැන අවධියේ රචිත කෘති හා ලිපිලේඛන ද්විතියික මූලාශ්‍රය විය. මෙහි විෂය ක්ෂේත්‍රය යුරෝපීයන්ගේ ආගමනය තෙක් පැරණි කෘෂිකර්මාන්තය ගැන සෙවුම වුවද ඇතැම් තතු පැහැදිලි කර ගැනීමට අවශ්‍ය වූ තැන්හිදී ජන කවි හා ගායනා ඇසුරු කිරීමට පෙලඹිණි.

කාලාන්තරයක් තිස්සේ පැරණි ලාංකිකයා අත්හදා බැලීම කරමින් ප්‍රගුණ කළ වාටි කර්මාන්තය පිළිබඳ අසමසම නිපුණතාව හා විශේෂයෙන් වී ගොවිතැන ආශ්‍රිතව ලබා තිබූ දැනුම සුළු පමණකින් තමුත් සොයා බැලීම ද මෙහිදී අපේක්ෂා කෙරේ. ලාංකික ගොවියා මේ දැනුම් සම්භාරය පාරම්පරිකව ලබා ගත් වග අබය ආර්යසිංහ "එසඳ මාදුරුමය" කෘතියේ දක්වයි (13). මෙපරිදි අප මුතුන් මිත්තන් අතින් කෙරී ඇති ජල කළමනාකරණ පද්ධතිය (ජාලය) දෙස බලන කල මවුන් උපාධි නොලත් මානකවරුන්, තලමිතිකරුවන්, මට්ටම්කරුවන් මෙන් ම වාටිමාර්ග ඉංජිනේරුවන් ලෙස සෘජුව ම අගය කළ හැකිය.

පැරණි ලාංකිකයා සෙසු හැම කාර්යයන් මෙන් ම කෘෂිකර්මය හා සම්බන්ධ හැම කාර්යයක්ම කළේ නිවැරදිව ශාස්ත්‍රානුකූලව මැන ගැන බලා ලබා ගත් යුක්ත වේලාවන්ට අනුව ය. මෙසේ අද මෙන් භාව නිසි වේලාවට වැඩ ඇරඹීම හා අවසානය තෙක් අඛණ්ඩව කර ගෙන යාම නිසා ම ඔවුන්ගේ සෙසු හැම කාර්යයක් මෙන් ම ගොවිතැනට අදාළ කටයුතු ද සඵල වූ බව කිව හැකිය.

එදවස ප්‍රධාන ජීවනෝපාය මාර්ගය වූ වී ගොවිතැන ඇතුළු කෘෂි කර්මාන්තය ගසට පොත්ත මෙන් වැසියාගේ ජන ජීවිතය හා තදින් බැඳී පැවතිනි. ඒ හේතුව නිසාම පැරණි යුගයේ මෙරට කෘෂි කර්මාන්තය සමෘද්ධියට පත් වී යයි කිව හැකිය.

මෙහිලා ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වාම විවක්ෂණශීලීව මහත් සෙනෙහසින් මා මෙහෙවා දු අස්මදාවාර්ය මහාචාර්ය නිස්ස කාරියවසම් සුරිත් හට ප්‍රථමයෙන් ම ස්තූතිවන්ත වෙමි.

දෙවනුව උපදේශකවරුන් වශයෙන් විවිධ උපදෙස් දුන් මහාචාර්යවරුන් වන පූජ්‍ය ගනාජේ ධම්මපාල හිමි ඒ. ඩී. සුරවීර, විමල් බලගල්ලේ හා තැසිගිය විමල විජේසූරිය යන වියතුන්ට ස්තූතිය හිමි ය. තෙවනුව සම්මන්ත්‍රණ පත්‍රිකා ඉදිරිපත් කිරීමේදී නිල නොලත් උපදේශකතුමෙකු වශයෙන් පෙනී සිටිමින් මා හට උපදෙස් දුන් මහාචාර්ය විමල් විජේරත්න හට නොවක් තුතිය හිමිය.

අවසන් අදියරේදී මෙහි උපදේශක වශයෙන් කටයුතු කරමින් මෙය විධිමත් ලෙස සමාජන කොට ඉදිරිපත් කිරීමට හැකි වන සේ නිවැරදි උපදෙස් දෙමින් මහත් කාර්යභාරයක් කැපවීමක් කළ මහාචාර්ය විනි විතාරණ සුරිත්හට මාගේ හෘදයාංගම ස්තූතිය මුසු වූ තුතිමල් මිටක් පුද කරමි.

අධ්‍යයනාංශ ප්‍රධාන මහාචාර්ය රත්න විජේතුංග ගෙන් මට ලද සහාය හා උපදෙස් අමිලය. එතුමාට ද ඉත සිතින් තුති පුදමි. ඉතිහාස හා පුරා විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ මහාචාර්ය එස්. ඩී. හෙට්ටිආරච්චි, මහාචාර්ය ඩී එල් අබේවර්ධන, මහාචාර්ය මාලනී ඇදගම සහ කපිකාර්ය කේ. එම්. ඇලෙක්සැන්ඩර් මහතා යන අයගෙන් ලද සහායට ද මා ස්තූතිවන්ත වෙමි.

සිංහල හා ජන සන්නිවේදන අධ්‍යයනාංශයේ කුසුමලතා ලංකාමුල්ල , රත්නසිරි අරංගල සහ භාෂා හා සංස්කෘතික අධ්‍යයනාංශයේ සමන් රණසිංහ, භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ සුමන හිමි සහ ජයති යන කථිකාචාර්යවරුන් /කථිකාචාර්යවරියන් හට ද මාගේ අවංකාදර ස්තූතිය හිමි වෙයි. පුස්තකාලයේ නිශ්ශංක ශාස්ත්‍රපීඨ කාර්යාලයේ කමති, පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයේ අනුර මෙන් ම සිංහල අධ්‍යයනාංශයේ විමලරත්න ද යන හිතවතුන් හිතවතියන් මා හට දැන් විවිධ සහයන් වෙනුවෙන් ස්තූතිවන්ත වෙමි.

මෙහි අග පළවන ගොවිතැනට අදාළ උපකරණවල ජායාරූප ලබා ගැනීමේදී කාරුණික අනුග්‍රහය ලබාදුන් හිටපු කෞතුකාගාර අධ්‍යක්ෂිකා තෙල්මා ගුණවර්ධන මහත්මියට ද කෘතඥතාව හිමි වෙයි. මා හට එහිදී විවිධාකාර සහාය ලබාදුන් මා මිත්‍ර තැසිගිය මහේන්ද්‍ර සොයුරාට ද පින්දීමෙන් සිහිපත් කරමි.

අධ්‍යයන අනුච්ච ගොවිජන ගායනා ලබාදීමෙහිලා කාරුණික වූ සී ද.එස්. කුලතිලක මහතාට ද ස්තූතිය හිමිවේ. එසේම පුරාවිද්‍යා සහකාර අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය විජේපාල, සිංහල ශබ්දකෝෂයේ රාජකීය පණ්ඩිත ආචාර්ය ඩී. කේ. බී. ඒ. එච්චන්ද්‍ර, ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රචාරක නිලධාරී තෝමන් සිරිපාල යන නිලධාරීන්ගෙන් ද ලද සහයට ස්තූතිය හිමි වෙයි.

මේ පිළිබඳව තිති මා විමසා දීර්ඝ කලින් මා හැදූ වැඩු දයාබර මව් තුමියට දිගාසිරි පතමි.

අවසන් වශයෙන් මා මීට මූලිකම යොමු කරවීමේ පැයසුම හිමිවනුයේ දයාබර බිරිඳ සරෝජිනියටය. තම දහසකුත් ප්‍රශ්න දහසක් ප්‍රශ්න සේ සලකා ඒවා අවම ව මාවෙත යොමු කරමින් තම ශක්ති පමණින් මීට අවශ්‍ය යම් යම් සහාය සුරතල් බසින් දෙපසින් සිට ලබාදුන් සූතු සුදේවනාත් හා දියණිය ඇසල ද දාරක ස්තේනයෙන් සිහිපත් කරමි.

සංකේත නිරූපණ

අයු. - අනුරාධපුර යුගය : ලියනගමගේ අමරදාස සහ ගුණවර්ධන ආර්.	1965
අව. - අමාවතුර : රිචඩ් ද සිල්වා	1922
ගොගෙජ. - ගොවි ගෙදර ජනකවි : සිරිපාල නෝමන්, ලේක් හවුස් මුද්‍රණාලය	1984
ගොජ. - ගොවි ජනතාව : ගොවි කටයුතු පුහුණු කිරීමේ ආයතනය	දෙසැ:1981
ජකද. - ජනකවි දහස : ධර්මබන්දු වි.එස්, ගුණසේන, කොළඹ	1956
ථූවං. - ථූපවංසය : ශ්‍රී ධම්මඥානිදාන, ලංකාහිතව විශ්‍රූත, බොරැල්ල	
දස. - දහමි සරණ : කී. ශුණවිමල, ගුණසේන, කොළඹ	1965
දිවං. - දීපවංශය : කී. ශුණවිමල, ගුණසේන, කොළඹ	
ධෘගැ. - ධම්පියා අඩුවා ගැටපදය : හෙට්ටිආරච්චි, ලංකා විශ්වවිද්‍යාලීය මුද්‍රණාලය	1974
පපජා. - පන්සිය පනස් ජාතක පොත : වීරගොඩ අමරමෝලී ශ්‍රී ලංකා ප්‍රකාශක සමාගම	1961
පජො. - පරමන්ත සේනිකා : පී. වි.එස්. මුද්‍රණය	
පැසි. - පැරකුම්බා සිරිත : කේ.ඩී.පී. වික්‍රමසිංහ, ගුණසේන, කොළඹ	1954
පැලඳවි. - පැරණි ලක්දිව අත්තාහි විධි : නිස්ස කුමාර ජී., විද්‍යාලංකාර මුද්‍රණය	1990
පුව. - පුජාවලිය : වලානේ ධම්මානන්ද, ජනාලංකාර යන්ත්‍රාලය	1926
පොජ. - පොළොන්නරු ජනකවි : වලිසුන්දර ධබ්.එම්.ආර්. සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව	1973
මකලංස. - මධ්‍යකාලීන ලංකා සමාජය : ආර්යපාල ඇම්.බී. ලංකාණ්ඩුවේ මුද්‍රණාලයේ (පළමු මුද්‍රණය)	1962
මවං. - මහාවංසය : ජී.පී. බුද්ධදත්ත - ගුණසේන, කොළඹ	1959
මාකසං. - සිංහල මාලකවි සංග්‍රහය : සෝමානන්ද තෙරපැහැ	1986
මාලගො. - මාවි උප්පැත්තිය සහිත ගොවිකම් මල්දම	
මුව. - මුවදෙව්දා විවරණය : කුමාරතුංග මුණිදාස, රත්නාකර පොත් වෙළඳ සැල	2503
රවා. - රසවාහිනි : කී. ශුණවිමල, ගුණසේන, කොළඹ	1961
රාරත්. - රාජරත්නාකරය : නියේරා, ලංකාහිතව විශ්‍රූත මුද්‍රණාලය	1929
රාව. - රාජාවලිය : ගුණසේකර, රජයේ මුද්‍රණාලය	1936
ලංජ. - ලංකා ජනතාව : විජේසේකර එන්. ගුණසේන, කොළඹ	1992

විලංඉ. - ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය : විද්‍යාලංකාර , සිංහල පරිවර්තනය	1984
ශ්‍රීලංකාඉ. - ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි ඉතිහාසය : සිරිවීර .අයි., ගොඩගේ , කොළඹ 10	
සලී. - සද්ධර්මරත්නාවලී : ශරණනිෂ්‍ය සහ ශ්‍රද්ධාතිස්ස , පානදුර යන්තාලය	1928
සව. - සසදාවත : අතුරුවැල්ලේ ධම්මපාල , සේව්‍ය ශ්‍රී යන්තාලය	1925
සරන්. - සද්ධර්මරත්නාකරය : ක.සුගුණසාර දේවානන්ද	
සලං. - සද්ධර්මාලංකාරය : කි. සෝමාලෝක	1929
සවි. - සම්මෝග විනෝදනී : යශිරල පුඤ්ඤනන්ද	1982
සාහුලං. - සාහිත්‍යයෙන් හැඟේලය : ලංකාව : විතාරණ . වි	1974
සාවප. - සාහස්සවන්ථුප්පකරණය : බුද්ධදත්ත අනුල මූලණාලය , මරදාන	
සිංගො. - සිංහල ගොවිතැන : විමලකීර්ති මැ., මාතර වෙලෙන්දෝ මාතර	2495
සිංවිඋ. - සිංහල විශ්වකෝෂ උද්‍යානී : උධරට සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව	
සිංජස. - සිංහල ජනසම්මත කාව්‍ය : රාජකීය ආසියාතික සමිතියේ ලංකා ශාඛාව ද සිල්වා ආතර් සහ මලලසේකර ජී. ,කොළඹ	1935
සිවප. - සිංහල වන්ථුප්පකරණය : බුද්ධදත්ත	

පටුන

හැඳින්වීම	i
සංකේත නිරූපණ	iv
පටුන	vi
1 පරිච්ඡේදය	
පුරාණ ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි කටයුතු වල ව්‍යාප්තිය	1
2 පරිච්ඡේදය	
ධාන්‍ය හා අන් බෝග වර්ග	17
3 පරිච්ඡේදය	
සත්ව පාලනය	27
4 පරිච්ඡේදය	
ජන ජීවිතය හා බැඳුණු ගොවිතැන	34
5 පරිච්ඡේදය	
ගොවිතැන ආශ්‍රිත ඇදහිලි හා විශ්වාස	41

උපග්‍රන්ථය

ගොවිතැන ආශ්‍රිත ඇදහිලි හා විශ්වාස - අතිරේක තොරතුරු	55
ගොවිතැන ආශ්‍රිත උපමා හා ආපතෝපදේශ	70
ගොවිතැන ආශ්‍රිත උපකරණ හා මෙවලම්.....	85
ගොවිතැන ආශ්‍රිත කිරුම් මිනුම්	93
වී වර්ග	98
වී වලට නම් ලැබී ඇති ආකාරය.....	105
ගොයම් පිදුරු වී දහයියා සහල් සහ බත්	106
අධිහැර ඇතුළු ඒ ආශ්‍රිත ගායනා	108
කමත් කවි	115
කමත් වාර්තයන්	117
පුරාණ පුර වැඩුමක්	118
කෙතේ උපත (ජනකවි)	119
ගොවි බස කමත් ගාථාව	137
සමාලෝචනය	143
ග්‍රන්ථ නාමාවලිය	I
ජායාරූප සිතියම් සටහන් ආදිය	IX

පළමු වන පරිච්ඡේදය

පුරාණ ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි කටයුතුවල ව්‍යාප්තිය

කෘෂි යන පදය පොළොව සැරිමේ හෙවත් කර්ෂණය කිරීමේ අරුත් ඇති “කෘෂ්” ධාතු වෙන් සෑදී ඇත්තකි. (Monier Williams - 306). ඒ හා සම්බන්ධ කර්මය කෘෂිකර්මයයි, හෙවත් ගොවිතැනයි.

කෘෂිකර්මය මනුෂ්‍ය ශිෂ්ටාචාරයේ එක්තරා සංවර්ධන අවස්ථාවකි.

ක්‍රි.පූ. 5, 6 සියවස්වල ඉන්දියාවේ උතුරු ප්‍රදේශවලින් කෘෂිකර්මය ජීවනෝපාය කරගත් ආර්ය ජන කොටස් වරින් වර මෙරටට සංක්‍රමණය වී ඇත. මොවුන් ගං, හෝ ආශ්‍රිත ව ජනපද පිහිටුවා ගත් බව සඳහන් ය. (දීවං 9, 34-36 සහ මවං 7, 43-45 එම 9, 9 - 11 රාව. 15) මේ මුල් ආර්ය වාසස්ථාන වූ කලී කදම්බ තදී අසබඩ අනුරාධ ග්‍රාමය, කනදරා ඔය අසල උපතිස්ස ග්‍රාමය, කලාමයේ මුවදොර අසල උරුවෙලය, මහවැලි ගඟ අසබඩ විජිත නගරය, ගල්ඔය අසල දිසායුගම හෙවත් දිසවාපිය සහ කිරිදි ඔය අසල මහා ගාමය ආදියයි. මේ පිරිස් ගංගා, ඔය ආශ්‍රිතව වාසස්ථාන තනා ගැනීමෙන් අනාවරණය වනුයේ මොවුන් සංචාරක වෘත්තියකින් නොයැදුණු කෘෂිකර්මය ජීවනෝපාය මාර්ගය කරගත් කොට්ඨාසයන් බවයි. මෙකී ජනයා වී ගොවිතැන හැරුණු විට ජල සම්පාදන ක්‍රමන් පිළිබඳ අවබෝධයක් දැරූ අය බව පැවසේ. (විලංඉ. 213). කවරාකාරයේ ජල සම්පාදන ක්‍රම දැයි පැහැදිලි නැත. වැව් නිර්මාණය පිළිබඳ සංකල්පය උතුරු ඉන්දියානු ආභාසයෙන් ඇති නොවුවක් බව පැවසේ. (විතාරණ.80). මේ අනුව පළමු ප්‍රකාශයේ සඳහන් පරිදි මෙහි සැපැත් ආර්යයන් සතුව පැවතියේ වැව් නොපැවතුණ සිය මාතෘ භූමියේ පැවති වෙනත් ජල සම්පාදන ක්‍රම පිළිබඳ දැනුමක් විය යුතුය.

කෘෂිකාර්මිකයන් වූ ඉන්දු-ආර්යයන් ගං, හෝ ආශ්‍රිතව පිහිටුවාගත් තත් ජනපද දිවයිනේ කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්තියේ ආදි අවස්ථාව ලෙස දැක්විය හැක.

මෙරට මුල් පදිංචිකරුවන් තමන්ට චූළමනා ධාන්‍ය සපයා ගත්තේ හේන් ගොවිතැනින් බැව් ඇතැම් ඉතිහාසඥයන්ගේ අදහසයි. (විලංඉ. 210-211). සමහරවිට

මොවුන් වැසි දියෙන් හා ස්වාභාවික ගං,හෝ,විල්වල ජලයෙන් කුඹුරු වගාවට හුරුවීමට ප්‍රථම හේන් වගාවෙන් යැපෙන්නට ඇත. දැනට සොයා ගෙන ඇති පුරා විද්‍යාත්මක සාධක අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි කටයුතුවල ආරම්භය ප්‍රාග්-ඓතිහාසික යුගය දක්වා විහිදේ. මෑතකදී දොරවක ලෙනින් සොයා ගත් ධාන්‍ය වර්ගය කුරක්කන් ලෙස හඳුනාගෙන තිබේ. (විජයපාල. 429, 436, 438). මේ අනුව හේන් වගාව අනාදිමත් කාලයක සිට පැවතුණ කෘෂි කර්මයකි. වැසි දිය හා ස්වාභාවික ජලයෙන් මඩ වී වගා කිරීම ඇරඹුණේ පසු අවධියෙකැ වෙල් වී වර්ග ද සොයා ගැනීමෙන් පසුව වන.

විජයාගමනය සිදුවන අවධියේ මෙහි විසූවේ කෘෂි කටයුතු පිලිබඳ දැනුම සහිත ශිෂ්ට මිනිස් කොට්ඨාසයක් බව තත් පිරිසට මූලින් ම ඇස ගැසුණු කපු කටිමින් සිටියක් කුමරිය හා සම්බන්ධ පුවත අනුව පැහැදිලි ය (මවං .7,11-12 සහ රාව. 13).

ආර්යාගමනයන්ට පූර්ව අවධියේ මෙහි විසූ නාගයන් යම් ආකාරයක කෘෂි කටයුතුවල යෙදෙන්නට ඇති බව සිතිය හැකි යයි ද පැවසේ (විකාරණ 79).

විජය හා පිරිසට කුවේණිය මුණ ගැසුණේ ද ජලාශයක් අසල (කපු කටිමින්) සිටියදී ය. පණ්ඩුකාභය සහ මහසෙන් යන රජවරු විසින් යක් ජනයන් නොයෙක් අවස්ථාවල වැව් හා සම්බන්ධ කාර්යවල යොදවා ඇත (මවං 10-84 පුටු 34-684 සහ රාව .36).¹ මේ අනුව කුවේණි කුමරිය කපු කටිමින් සිටි ස්ථානයේ තිබූ ජලාශය වැවක් වීමට ද බැරි නැත. එදවස සාමාන්‍ය තත්වයෙන් සුළු පරිමාණයෙන් හෝ වී වගාවක් නොතිබිණි නම් දෙවනුව රජ වූ පඬුවස්ඳෙව් රජහට කිරි සිය ගණන්වල පමුණු ප්‍රදානය කරන්නට තරම් කෘෂි කටයුතුවල ව්‍යාප්තියක් ඇතිවේදැයි සැකයෙකි (මවං 10-29 සිට 31).

ඉන්දු ආර්ය සංක්‍රමණවල සිට ම මෙරට කෘෂි කටයුතු ප්‍රධාන වශයෙන් ව්‍යාප්ත වූයේ වයඹ නැගෙනහිර (සහ ඊසාණ) සහ ගිණිකොන දිග කලාපයේ හෙවත් අභ්‍යන්තර තැනිතලාවේ යි. වී ගොවිතැනට මෙහි දේශගුණය සහ දියලූ පස යෝග්‍ය බව පැරණි ගොවියා අවබෝධ කර ගත්තේ ය. විශාල කෙත් යායවල් තැනිය හැකි පැතිරුණු තැනිතලා තවත් වාසියක් වී.

1 රාජාවලියේ සඳහන් වනුයේ මහසෙන් රජු යතුන් අතින් වැඩගත් බවය. රාජරත්නාකරය ද ඒ වග පවසයි (23).

එහෙත් වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිමි 2000 ට අඩු බැවින් වර්ෂාපතන රජයනය දුර්වල මෙකී වියලී දේශයට එම වැසි ලැබෙනුයේ ද ඊසාන දිග මෝසමේ ඔක්තෝබර් සිට ජනවාරි අග දක්වා වන අතර මැයි සිට සැප්තැම්බර් දක්වා දැඩි නියං සමයෙකි. සරු පසින් යුතු මෙකී බිම්වල වී වගාවට ජල හිගය වියළි අභියෝගයක් වුවද එය ආශීර්වාදයක් කර ගෙන කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත කිරීමට පැරණි ගොවියෝ සමත් වූහ. වී නිෂ්පාදනයට අවශ්‍ය වනුයේ වර්ෂය පුරා වැස්ස හෝ ජල සැපයීමක් නොවේ. ඇවැසි වූ විට කෙත්වලට යවා සැහුණු වීට පීට කළ හැකි පාලිත ජල සම්පාදන ක්‍රමයකි. සුර්ය තාපය ද ගොයමට හිතකර වේ. ජල හිගය පැරණි ගොවි ශිල්පියා විසඳා ගත්තේ අදාළ කලාපයේ හු විෂමතාව උපයෝගී කර ගනිමිනි. මධ්‍යම කඳුකරයෙන් ඇරඹී ගංගා හා ඔයවල් සිව් දිගින් මුහුදට ගලා ගිය ආකාරය මෙන්ම එයින් ම පටන් ගෙන වයඹ සහ ඊසාණ දෙසට විහිදෙන නුස් කඳු දෙපෙළෙහි පිහිටීම ද කෘත්‍රිම වාරිමාර්ග තැනීමේ දී ඒ වාරි ශිල්පියාට මහත් සේ උපකාරී වී. වැව් බැඳීම් ආදියෙහි දී තවත් ආධාර වූ රැලි බිම් හා ශේෂ කඳු වැටි ද හු විෂමතා අතර කැපී පෙනෙන වයඹ, උතුර, ගිනිකොන වෙරළ දෙසට විහිදෙන පටු පහත් මෙන් ම බත්ත වී ගිය කඳු වැටිවලින් වෙන් වූ නොගැඹුරු පුළුල් මිටියාවන් රැලි බිම් ලක්ෂණයෙන් යුතු වී. තරමක් ගැඹුරු මිටියාවන්ත් හෙබි මධ්‍ය කඳුකරයට ආසන්න පෙදෙසේ නිම්න පටු වූ බැවින් කෘත්‍රිම වාරි මාර්ග මගින් වී නිෂ්පාදනය කළ හැකි බිම් සීමා සහිතවීමේ හේතුවෙනි, මීටර් 300 (අඩි 1000) සමෝච්ඡ ජේඛාවට ආසන්නව වැව් ඇ වාරි මාර්ග එතරම් හමු නොවනුයේ.

දිවයිනේ ගං හෝ ආශ්‍රිතව පදිංචි වූ ඉන්දු- ආර්යයන් මුල් අදියරේ දී තම ගොවිතැන් කටයුතු සඳහා ගංගා, විල් හා වැසි ජලය උපයෝගී කර ගෙන ඇත. මේ ජල සැපයුම; වාර්ෂික නියඟ කලට නියමිත වැසි නොලැබීම වැනි අවස්ථාවල දී සීමා සහිත වූ බැවින් ඉන් වගා කර ලැබෙන ධාන්‍ය ප්‍රමාණය කල් යත්ම වර්ධනය වෙමින් ආ ජනතාවගේ පරිභෝජනයට නොසෑහිණි. වැස්ස ගැන බලාපොරොත්තු නොතබා වර්ෂය පුරා (කන්න දෙකේ ම) වගා කිරීමට ජලය රැස් කර තබා ගත හැකි ක්‍රමයක අවශ්‍යතාව එදවස ගොවි ශිල්පියාට හොඳින් දැනින.

කල් අල්ලන වියලී සෘතුවේ දී බිමට මෙන්ම කුඹුරුවලට මුදා හැරීම පිණිස ජලය එක්රැස් කර තබා ගැනීමේ තාක්ෂණික ක්‍රමයක් සොයා බැලීමට ගත් උත්සාහයේ ප්‍රතිඵලයකි, අනුරාධපුර සමයේ මුල් අවධියේ නිර්මාණය වූ කුඩා ගම් වැව් (වි.ලං.ඉ 211).

තැනිතලා ප්‍රදේශවල ස්වාභාවික දිය කඳුරු විල් ආදී කුඩා ජලාශ එකිනෙකට සම්බන්ධ කර කුඩා ගම් වැටි තනා ගැනීම කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්තියේ ප්‍රථම ජයග්‍රහණයයි.²

ප්‍රථම වැව අනුරාධ කුමරු විසින් මල්වතු මය අසබඩ (අනුරාධ ග්‍රාමයේ දකුණු දිග) කරවන්නට යෙදිණි. ප්‍රදේශය බතින් සරු කොට වැසියන්ගේ හිත සුව සලසා අනතුරුව වාස භවනය පිහිටුවා ගන්නට ඇතැයි 'පළමුව වැව කරවා දෙවනුව මාලිගය ගොඩ නැංවී යයි' යන මහාවංස සටහන අනුව සිතෙයි (9, 11). මෙහි ද සුඵ හෝ කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්තියක් සිදු වුවා වන ක්‍රි. පූ. 3 ක්‍රි. ව. 1 සියවස්වලට අයත් ඇතැම් මුහුණ්ඩු ලිපිවල එදවස සමාජයේ විවිධ තරාතිරම්වලට අයත් පුද්ගලයන් සතුව තිබූ ගම් වැව පිළිබඳ තතු හමුවෙයි. එනම් තෝනිගල , අවකත, ගනේකන්ද, විහාර සැස්සේරුව, ඒරියාව, තෙමිහුගල (Parnavitana pp 82 ,92, 97, 98, 99, 100) සහ කරදහෙල තෝරවමයිලාව විහාරය, සැස්සේරුව (අමරවංස හිමි කො. 78, 86, 81.පි) ආදියයි. තත් අවධිවල රාජ්‍ය නොවන පුද්ගලයින් විසින් තම අවශ්‍යතා සහ ශාසනික අවශ්‍යතා සඳහා (කෘෂි කටයුතු ප්‍රධාන කොට) කුඩා වැව් කරවා හෝ තනවා ගත් වග මින් හෙළි වෙයි.

ලංකා ඉතිහාසයේ මූලික වැව් කරවූ රාජ්‍ය පාලකයා වන පඬුකාභය විසින් වැව් තුනක් ම සැදූයේ 'ප්‍රධාන වශයෙන් කෘෂිකාර්මික කටයුතු පුළුල් කිරීම සහ නාගරික ජල අවශ්‍යතා සපුරාලීමට බව නිසැකය'³ (මවං 10, 38 සහ පුව 33=666).

=====

2. (අ) වැව් (ජලාශ) ඇතුළු වාරිමාර්ග නිර්මාණය කිරීමේ මුල් දැනුම ලැබීම අතින් ලාංකිකයා විජය රජුට පසු මෙරට රජ වූ අනුප්‍රාප්තික හින්දුරජවරුන්ට ණය ගැනි බැව් ශ්‍රීමත් එමර්සන් ටෙනන්ට් ගේ අදහසයි. (Ceylon – P. 430)

(ආ) ඒ අතර ඉන්දු-ආර්යයන් ලංකාවට පැමිණෙන විට වැව් තැනීම ඇතුළු වාරිමාර්ග නිර්මාණය පිළිබඳ කිසියම් දැනුමක් ද රැගෙන පැමිණි බැව් හෙන්රි පාකර් මහතා සඳහන් කරයි (Ancient Ceylon P 348).

(ඇ) Vapi } A well, any large long or circular reservoir of water (p 501 '- Students' Sanskrit English Dictionary).

සකු' වපි' හා පාලි' වාපී' ඇසුරින් සිංහලයට වැව් ඇති වූවද පොළොව මට්ටමින් උඩ සුවිශේෂ වැව් තැනීමේ ක්‍රමය මෙරටේම ඇති වූවකි.

3. බසා වැව පමණක් කරවී යයි රාජාවලිය (16) සහ රාජරත්නාකරය (5) පවසයි.

මෙතැන් සිට දිගටම හමුවනුයේ බොහෝ රාජ්‍ය නායකයන් විසින් ප්‍රධාන වශයෙන් කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත කිරීමේ අවියෙන් වාටි කර්මාන්ත කැරවීම පිළිබඳ තතුයි. මේ සම්බන්ධව අදහස් දක්වන ඇම් බී ආරියපාල සූරිහු මෙසේ පවසත්. “..... ගොවිතැන ප්‍රධාන වශයෙන් ම අප රජවරුන්ගේ අගනුවරවල් පිහිටි වියළි ප්‍රදේශයන්ට සීමා වූයෙන් කුඹුරුවලට ජලය සැපයුම ගොවියාට කළ නොහැකි බරපතල කාර්යයක් විය. එබැවින් අවශ්‍ය ජලය සැපයීම මහ ආණ්ඩුවේ වගකීමක් බවට පෙරලිණ” (320). කුඩාම වැව තනා ගත් දා සිට ම සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රි. පූ. 2 පමණ වනතුරු සාමාන්‍ය පුද්ගලයන් විසින් ද කෙත් කම් කිරීම පිණිස කුඩා වැව් (පවුලේ වැව්) තනා ගත්ට යෙදිණි. ලේඛ්‍යවසහ සාදා ගත්තේ ද එබඳු වැවකි (මවං 23, 92-94 සහ ථූවං.118). මහු විසින් තවත් කිහිප දෙනෙකු හවුල් කරගෙන මේ පවුල් වැව බඳවා ගන්නා ලද බව සඳහන් ය.

පැරණි ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි කටයුතු සහමුලින් ම පාහේ වාටි කර්මාන්ත මත ම රඳා පැවති බැවින් තත් ව්‍යාපාර පිළිබඳ ව සොයා බැලීමෙන් එදවස ගොවි කටයුතුවල ව්‍යාප්තිය මැන ගත හැකියි.

කෘෂි කටයුතු රෝහණයට ව්‍යාප්තවීම

මුලින් සාකච්ඡා කළ මරුවන් අතින් රෝහණයේ ගං, හෝ අසබඩ ජනාවාස ඉදිවිණ. (මවං.9,10-11) කෘෂි කටයුතු රාජ්‍ය මට්ටමින් රෝහණයට ව්‍යාප්තවීමේ සන්ධිස්ථානය දේවානම් පියතිස්ස (ක්‍රි පූ 250-210) කල දැකිය හැකි. රජුගේ මෙහෙයවීමෙන් වැවක් කරවමින් සිටි මානා කුමරු හදිසියේ ම රෝහණයට පලා ගොස් රුණුගම වතු කුඹුරු කරවා එහි ම රාජ්‍ය විවාරා ඇත (රාව-17). දෙවන අවස්ථාවේ ගැමුණු කුමරු විසින් කෘෂි කටයුතු කිරීම පිණිස ම උපදෙස් දෙමින් සිය මල් තිස්ස කුමරු දිශා මඩුලු යවනු ලබයි (මවං 24, 57-58 රවා.217 සලං.530-531 සහ ථූවං.102). මින් නොතැවතුණු රජතෙමේ දම්ලයන් හා සටනට ප්‍රථම ධාන්‍ය තොග රැස් කර ගනු පිණිස බෙර පියවි කරන වගා සංග්‍රාමයක් කරවමින් තෙමේ ද ක්ෂේත්‍රයට බැස සියතින් ම කෘෂි කටයුතු කල්ලේ (සාවප. 102 රවා. 217 සලං. 530-531). ථූපවංස කරුවා පවසන පරිදි (123) ගැමුණු නිරිඳු (ක්‍රි පූ. 161-137) මෙසේ කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත කරවූයේ පැරණි රෝහණයේ අගනුවර වූ මාගමයි. මේ අනුව ගිනිකොන දිග ගල්මය අසබඩ දිසාවැව ප්‍රදේශය මෙන් ම කිරිඳි හෝ බඩ මහාගාමය හා අවට ප්‍රදේශවල ද ක්‍රි පූ 2 වනවිට කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත වී තිබිණැයි කිය හැකියි. මින් අනතුරුව හමුවනුයේ ගැමුණු

රජුගේ වගා සංග්‍රාමය සනාථ කෙරෙන පුවතෙකි. එනම් වට්ටුගාමිණී රජු දවස බ්‍රාහ්මණ නිස්ස සාගතය ඇති වන විට පිළිවෙලින් හික්ෂුන් දොළොස් දහස බැගින් වැඩ විසූ සිතුල්පව් සහ නිස්ස විහාර ද්වයයේ තත් සංඝ සමූහයාට තෙවසරකට සෑහෙන සේ ගුදම් පුරවා තුබූ ධාන්‍ය ගොග මීයන් කා විනාශ කළ වගයි (සව්. 314-316). කෙත් කම්වල නොයෙදුණු පැවිදි පක්ෂය වෙනුවෙන් මෙතරම් ධාන්‍ය ගොඝ ගොඩ ගසා තිබීමෙන් රෝහණ දේශයේ කෘෂි කටයුතු කෙතෙක් සරු ලෙස පැතිරී තිබිණි දැයි සිතා ගත හැකිය. මේ සමාද්ධිය හෙළි කෙරෙන තවත් සුළු සටහන් දෙකක් සීහලවත්ථුප්පකරණයේ එයි (15, 105). එනම් පිළිවෙලින් මහාදන්ත හා මහවූල උපාසක වත්ථුවල සඳහන් රුහුණේ සහල් ගැල් හා බිත්තර වි ගැල් සම්බන්ධ තොරතුරු ය.

ඇත දකුණු දෙස අර්ධ ගුණික කලාපයේ කෘෂි කාර්මික කටයුතු සංවර්ධනය කිරීම උදෙසා ඉලනාග රජු (ක්‍රි. ව. 35-44) තිස්සමහාරාමයේ කිරිදි හෝ බඩ නිස්ස සහ දුරනිස් වැව් යුගලය කරවී⁴(මවං 35-32). මුල් අවස්ථාවේ දී මේ වැව් දෙකට කිරිදි ඔයේ ජලය ලැබිණැයි සිතිය නොහැකි බැව් නිකොලොස් මහතා පවසයි (අයු. 272).

යළි රුහුණේ කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්තිය තකා වාරිකර්මාන්ත ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ වූ වග පෙනෙනුයේ 11 උදුණරජු (ක්‍රි. ව. 887-898) අවධියේ යි. මහු මහ නදිය (වලවේ ගඟ) ඇසුරින් වාරි කටයුතු කරවී (මවං 51-121)⁵. මේ වූ කලී ගඟ හරහා වැත්කැටියේ දී බැඳ තිබෙන අමුණ විය හැකියයි පැවසේ (ලංචිඉ. 343, අයු. 281). මෙතැන් සිට සැතපුම් 14 ක් දිග ඇලක් ඔස්සේ පාණ්ඩු කෝලම්බ වාපියට (පණ්ඩික්කුලම්) ජලය ගලා යයි (විලං ඉ. 343). ඒ හැරුණු විට තිස්සමහාරාමයේ වැව්වලට ජලය ලබා ගැනීම පිණිස කිරිදි ඔය හරහා අමුණු බැඳ තුබූ වග ද පැවසේ. එසේම යාල පෙදෙසේ දැනට වල් බිහිව ඇති මඩගල වැව අටවැනි සියවසට පෙර බැඳවූවක් ලෙස සඳහනි. පණ්ඩික්කුලම් හා මඩගල වැව් හැරුණුවිට එහි පිහිටි සෙසු විසල් වැව් නම් මඩකලපු දිස්ත්‍රික්කයේ මහකණ්ඩිය, රුගම්, උන්නිච්චයි, අම්පාරේ වැව, ඉරක්කාමම වැව, පහළ උාවේ එනීමෝලේ වැව, හම්බන්තොට රිදියගම වැව හා බදිගිරි වැව ආදිය වෙයි (විලං ඉ. 345). රුහුණේ වාරිමාර්ග ගැන වංසකථාවල එතරම් තොරතුරු හමු නොවෙයි.

4. දීපවංසය පවසනුයේ තිස්සදුර නම් තඩාගයක් කරවූ වගයි (21=41).
 5. “..... වාපියෝ පි ව ගණහිතවා බ්‍යධා පෙතවා මහානදීං.” 121
 121 මහාවංසකරු පවසන අයුරුයි.

මීට හේතුව බොහෝදුරට කෘෂි කටයුතු රජවරුන්ගේ අගනුවරවල් පිහිටි දේශවලට පමණක් එදා සීමාවීමයි. රෝහණයේ මද කලකට හෝ වගා සංවර්ධනයක් ඇති වූයේ ගැමුණු අවධියේ පාලන මධ්‍යස්ථානයක් ව පැවතුණු තිසාවෙනි.

රජරට කෘෂි කටයුතුවල ව්‍යාප්තිය දෙස බලන කල දේවානම්පියතිස්ස අවධිය ගැන ද සඳහන් කිරීම වටී. මිහිඳු හිමියන්ගේ උපදෙස් මත නගරයේ සීමා බන්ධනය පිණිස රජු විසින් යොදා ගන්නා ලද්දේ රන් නගුල් බව සඳහන්. (දිවං 14,30-31 සහ මවං 15,191-192) රටේ කෘෂි කර්මාන්ත සංවර්ධනය පිණිස යුඵවෙන් නමුත් වාටි කර්මාන්ත කරවමින් (මවං 20-20) තෙමේ සියතින් ම ගොවිතැන් කරන ලද රජතුමෙකු බව මින් හැඟෙයි⁶.

කුටකණ්ණ තිස්ස රජු (ක්‍රි.පූ. 41-19) විසින් වැව් දෙකක් සහ ප්‍රථම වතාවට ඇළක් ද කරවමින් රටේ කෘෂි කර්මාන්තය දියුණු කිරීමට දායක වී ඇත. (දිවං 14, 30-31 සහ මවං 34-33). මින්වල අභිලේඛනයෙහි ද මේ ඇළ ගැන සඳහන් ය (EZ 111-156). ක්‍රි.පූ 1 සියවස තරම් ඇත අවධියේ මෙපරිදි වැව්වලට අමතරව ඇළක් ද තනවා කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්තිය උදෙසා ජල පහසුකම් සලසා ඇති වග පෙනෙයි.

දෙවන සියවසත් පස්වන සියවසත් අතර සමය මෙරට වාටි කර්මාන්ත සංවර්ධනයේ ප්‍රථම ස්වර්ණමය අවධිය වෙයි. මෙකී සංවර්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන් වසහ, මහසෙන්, දාසෙන් යන රජවරුන්ගේ වාටි ව්‍යාපාර නිසා ඇති විණ. ගම් වැව වෙනුවට මුල් වරට සැතපුම් දෙක තුනක පරිමිතියෙන් යුතු මධ්‍යම පරිමාණ වැව් බැඳවීමේ ප්‍රමුඛයා ලෙස සැලකෙන්නේ වසහ නිරිඳු ය. , මොහු මෙතෙක් නොවූ විරූ පරිමාණයේ විශාල වැව් රැසක් කරවූ බව සඳහන් ය (දිවං 22,7-9 සහ මවං 34,94-95, පුව. 34-682 සහ රාව. 33). මේ වාටි ව්‍යාපාර මගින් ප්‍රධාන වශයෙන් උතුරු මැද පළාත හා සාමාන්‍ය වශයෙන් ඒ අවට වියළි කලාපීය ප්‍රදේශවල කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත වන්නට ඇත. කාලයේ හැටියට විස්මිත නිර්මාණයක් වූ ඇළහැර ඇළ සාදවා ඇත්තේ ඇළහැර දී අඹන් ගඟ හරහා බැම්මක් බැඳීමෙනි. එසේ හරවා ගත් ජලය සැතපුම් 30 ක් පමණ උතුරට ගලා යන්නට සලස්වා ඇත්තේ විශේෂයෙන් උතුරු මැද පෙදෙසේ කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්තිය පිණිස බවට සැක නැති. පසු කල බිහිවන සුප්‍රසිද්ධ මින්තෝටි ගොවි ජනපද ව්‍යාපාරයට පදනම වූයේ වසහ රජු ඇරඹූ ඇළහැරයි.

6 ස්වර්ණමය නගුල රජු විසින් සීසැම්වලදී යොදා ගන්නට ඇතුවා තිසැක ය.

ලංකා ඉතිහාසයේ මුල් වතාවට මහා පරිමාණ වැව් රාශියක් කරවමින් මහසෙන් රජු (ක්‍රි ව 276-303) පුරාණ ලංකාවේ උතුරු මැද, නැගෙනහිර සහ සාමාන්‍ය වශයෙන් වයඹ වියළි දේශවල කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්තියට වැඩිම පහසුකම් සැලසූ ප්‍රධාන නියමුවා වී (මවං 37, 47-50 පුව. 34- 683, 684 රාව. 36 රාගත්. 23), ඔහු වඩාත් ජනාදරයට පත්වූයේ වැව් ඉතිහාසයේ ප්‍රථම විස්මිත නිර්මාණය වූ අක්: 4670 පරිමාවකින් යුතු මින්නේරි වැව කරවීමෙනි. ඔහු විසින් කරවන ලද කවුඩුල්ල වැව ද සුවිසල් වාටි කණ්ණාන්තයකි. ඇලහැර, මින්නේරි, කවුඩුල්ල ව්‍යාපාර එකිනෙකට සම්බන්ධ කිරීම ද වාටිකණ්ණාන්ත ඉතිහාසයේ විශේෂ සිද්ධියකි. මහසෙන් රජුගේ මින්නේරියට ජලය ලබා ගැනීම පිණිස ඇලහැර ඇලට පෙරට වැඩි ජලකඳක් අවශ්‍ය වූ බැවින් ඇල ඉහත්තාවේ බැම්මක් බැඳ ඇල ද විශාල කරවීය. එසේ විශාල කිරීමෙන් පසු බැම්මේ සිට වැව දක්වා ඇල්ලේ දිග සැ 25 1/2 වී. අනතුරුව කවුඩුල්ල මය මුල් කර තැනවූ කවුඩුල්ල වැව තවදුරටත් පෝෂණය කරනු පිණිස මින්නේරියේ සිට කපන ලද සැ.6 දිග ඇලකින් අතිරේක ජල ප්‍රමාණයක් යැවීණ. මෙසේ වැව් එකිනෙකට සම්බන්ධ කිරීමේ ප්‍රමුඛයා වූයේ මහසෙන් රජුය. කනදරා මයේ ජලය රඳවා තැනවූ මහකනදරා වැවට අවශ්‍ය ජල ප්‍රමාණය නොලද බැවින් විය යුතු ා මල්වතු මයේ සිට කැණවූ ඇලකින් අතිරේක ජල ප්‍රමාණයක් ගලායනට සලස්වා ඇත්තේ. ඊසාණ දිග යාං මය ජලය හරවා ගැනීමෙන් තැන වූ හුරුල්ල වැව ද ඒ වියළි ප්‍රදේශවල කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත කිරීම පිණිස හේතුවන්නට ඇත. මහසෙන්ගේ යයි සැලකෙන පබ්බතන්න ඇල නැගෙනහිර පළාතේ කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත කිරීමට කරවන ලද්දක් බව සිතෙයි. මහවැලි ගඟෙන් පටන් ගෙන ඇති මෙය ධුමරක්ඛ පබ්බත හෙවත් දිඹුලාගලින් නැගෙනහිර දෙසට සැතපුම් 20 පමණ දුරට ගලා ගිය බව සැලකේ. මෙසේ ගිනිකොන දෙස හැර සෙසු මුළු වියළි දේශය ම අස්වැද්දීමට තරම් වාටිමාර්ග පහසුකම් සැලැස් වූ මහසෙන් රජු කිරි විසි දහස් ගණන්වල⁷ කුඹුරු කරවමින් සෘජුව ම කෘෂි කටයුතු ව්‍යාප්ත කර ඇති බව සඳහන් (පුව. 34-683, රාව. 36).

මහසෙන් රජුගේ ව්‍යායාමය සාර්ථක වූ බව ඔහුගේ පුත් සිරිමේඝවණ්ණ (ක්‍රි ව 303-331) කල නිකුත් කර ඇති තෝනිගල අභිලේඛනයෙන් පෙනේ (EZ111, 177-178). ඊට අනුව මුළු රටේ ම නොකෙරුණත් වියළි කලාපයේ ඇතැම් ප්‍රදේශවල වත් වර්ෂයකට කන්න තුනක් වගා කර තිබේ.

⁷ රාජරත්නාකර කරු පවසනුයේ කිරි අසූ දහසක් වශයෙනි (23)